

Langsua
nasjonalparkstyret

Møteinnkalling

Utvalg: Langsua nasjonalparkstyret

Møtested: Ankaltrud Søndre Dokka

Dato: 05.12.2024

Tidspunkt: 10:00 - 14:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter pr.mail til morten.liebe@statsforvalteren.no, el. pr. tlf. 41677672. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra fast medlem.

Rekkefølgen i møtet blir følgende:

1. Styresakene: Plan/budsjett 25 og Møteplan 25.
2. Forvaltningsplan evaluering - notat vedlagt.
3. Opplegg for møte i Rådgivende utvalg.
4. Ønsker fra styret vedr. dets fokus på aktiviteter framover.
5. Orienteringssaker - liste vedlagt.
6. Julelunsj
7. Avslutning 14:00

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 21/2024	Godkjenning av protokoll/innkalling		
ST 22/2024	Årsplan og budsjett 2025		2024/13038
ST 23/2024	Langsua nasjonalparkstyre - møteplan 2025		2024/13321
ST 24/2024	Delegerte vedtak		
4/2024	Delegert vedtak - dispensasjon - Langsua NP - snødekt mark - Kvitfetvegen - Fjelldokka - Wenche Lill Bach		2024/12779
5/2024	Delegert vedtak - dispensasjon - Langsua NP - Espedalen LVO - Storlægeret LVO - Haldorbu LVO - Oppsjømyra NR - Røssjøen NR - snødekt mark - oppkjøring av trase - Gausdal Maraton - Gausdal Trekkhundklubb		2024/11997
6/2024	Delegert vedtak - tillatelse og avslag - Storlægeret LVO - Oppsjømyra NR - snødekt mark - preparering av skiløyper - Synnfjell løypelag		2024/10964
7/2024	Delegert vedtak - Tillatelse og avslag - Verneområder i Langsua - hundekjøring - Mush Synnfjell - Torpa idrettslag		2024/11333
ST 25/2024	Referatsaker		
ST 26/2024	Eventuelt		
ST 27/2024	Faglig innslag		

ST 21/2024 Godkjenning av protokoll/innkalling

Arkivsaksnummer: 2024/13038-1

Saksbehandler: Morten Liebe

Dato: 29.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Langsua nasjonalparkstyret	22/2024	05.12.2024

Årsplan og budsjett 2025

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret søker Miljødirektoratet om følgende midler for 2025:

Nasjonalparkstyrets drift kr. 250.000

Rovfuglregistreringer	kr. 70.000
Biologiske undersøkelser Langsua NP	kr. 80.000
Prosjekt bever	kr. 100.000
Skjøtselstiltak – flere prosjekter	kr. 600.000
Røssjøkollene – suppl. klopplugging	kr. 30.000
Brukerundersøkelse oppstart	kr. 50.000
Infotavler erstatning av gamle	kr. 100.000
Langsua-boka – bruk på hjemmeside	kr. 150.000
Start- og infopkt. Lenningen – skjøtsel trær	kr. 30.000
<u>Sum tiltaksmidler</u>	<u>kr. 1210.000</u>

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Forvaltningsplan for verneområdene i Langsua 2020 – 30.
- M.dir. Rammer og opplegg for statsforvalterne og verneområdestyrene - midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, samt SNO-ressurser i verneområder – 2025 (utdrag gjengitt under «Saksopplysninger»)
- M.dir. Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025 (uendret fra foregående år)

Saksopplysninger

Utdrag (sitat) fra dokument nevnt over, «M.dir, driftsmidler styrene og midler til tiltak i verneområder»:

Driftsmidler til verneområdestyrene

Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler.

Naturrestaurering

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur i økosystemer som våtmark, skog, fjell, kulturlandskap, åpent lavland, elver og innsjøer og marine naturtyper langs kysten, både innenfor og utenfor verneområdene. Restaurering er nødvendig for å stoppe tapet av naturmangfold og under dette virkninger av klimaendringene.

Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes og bedres. Miljødirektoratet legger Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder til grunn for tildeling av midler.

Alle innmeldte tiltak skal i tillegg til verneformålet være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker og være forankret i en besøksstrategi.

Ferdselstellere

For 2025 meldes behov for Miljødirektoratets elektroniske ferdselstellere inn i ESS som før. Det skal meldes inn både behov for å kunne beholde tellere som allerede er i bruk og behov for nye tellere.

Oppdrag til SNO

Det er viktig å sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsetts, gjennomføring av oppdrag og oppfølging av bevaringsmål som SNO har ansvar for. Forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet skal bruke basen «Naturopdrag», både i planlegging og gjennomføring av oppdrag i verneområdene.

Vurdering

Styrets midler

Styret har i 2024 et budsjett på totalt kr. 300000,- som fordeler seg på kr. 200000,- til møter/opplæring/befaringer og kr. 100000,- til drift av infrastruktur. Sistnevnte beløp er tildelt direkte fra M.dir uten søknad ut fra et kriteriesett derfra. For møter/opplæring/befaringer må vi søke for 2025.

Vi mener det er behov for minst en befaring til i områdets vestre og nord-vestre deler dvs. i Nord-Aurdal og Øystre Slidre. Forslagsvis kan dette gjelde lokalitetene Svarthamar, Kjååne NR/Yddin, Storeskag, Skindro, Bjørndhølen og Øyvassosen/Øvre Hesjøen. Møteaktiviteten vil

bli minst som i inneværende i år grunnet det pågående arbeidet med begrenset evaluering av forvaltningsplanen. I dette arbeidet vil det være behov for å gjennomføre lokale og regionale rådgivende møter. Ut fra dette har vi lagt til kr. 50000,- til utgifter i den forbindelse.

Forslaget til budsjett for 2025 ser da slik ut:

Møter/befaringer	200000	
Møter rådgivende	50000	
Drift infrastruktur	100000	(tildeles automatisk, omsøkes ikke)
<u>Sum</u>	<u>350000</u>	

Tiltaksmidler - Forvaltningsplans målsettinger – utfyllende vurderinger

I de siste års budsjetter har en høy prosentandel av midlene blitt brukt til etablering av start- og informasjonspunktene (Veslefjell, Verksodden, Holsbru, Lenningen og Storeskag). Disse punktene er nå ferdigstilt. Etableringen er gjort ut fra de prioriteringene som er vedtatt i forvaltningsplanen med besøksstrategi. Det er ikke planlagt flere punkter av denne kategorien. Dette betyr at vi kan prioritere ressursmessig andre typer tiltak som vi i hovedsak bør dreie seg om bevaring og utvikling av biologiske verneverdier ihht. forvaltningsplanen.

Biologiske kvaliteter

I forvaltningsplanen er biologiske verdier (*med kursiv nedenfor*) omtalt spesielt:

- *Skjøtsel av kulturpåvirket mark og delområder som følges opp og som delvis er skjøttet over fleire år fram til nå, med bevaringsmål for arter og naturtyper. Særlig biologisk rike områder som er truet av gjengroing og artstap.*

Storlægeret Ivo:

Hundslægeret m.fl. – fortsatt beiting med hest fra Tronhus	kr. 14.000
Gamlevollen Tronhus – rydding av einer, bestilles fra SNO	0
Tukthuset – rydding av kratt, bestilles fra SNO	0
Leikvamlægeret mm. – rydding/beiting	« 50.000

Espedalen Ivo:

Storhøliseter, seterkveer – fortsatt beiting med hest	kr. 25.680
Svarttjernholet, naturbeitemark – fortsatt beiting med hest	« 10.400
Svarttjernholet - rydding av einer bestilles fra SNO	0

Dokkfare Ivo:

Dokkvollan, naturbeitemark – rydding av einer	« 22.650
Åndstadsetra – slått	« 52.500

Åndstadsetra – beiting med geit	« 35.700
Liomseter, naturbeitemark – beiting med geit	« 35.700
Liomseter m.fl., naturbeitemark – rydding av einer	« 45.300
Langsua np:	
Fjelldokkbue, gml. stølsvoll – beiting med geit	« 35.700
Plankebu m.fl., naturbeitemark – rydding av einer	« 56.625
Skyttarbulia, naturbeitemark tresatt og åpen – beiting med storfe	« 201.750
Biologiske undersøkelser Skyttarbulia mm.	« 50.000
Skjøtsel 2025 anslåtte poster	kr. 586.005
Totalt, avrundet	kr. 600.000

Mange av de mest artsrike områdene i Langsuas verneområder er naturbeitemark av forskjellig slag. Felles for dem er at de er rike på gras og urter og tilhørende sopp og insekter, mange av dem sårbare og truede arter. De finnes på et middelsrikt til svært rikt jordsmonn, og dette gjør at de er utsatt for gjengroing. Fuktige områder gror igjen med vierkratt, de tørrere områdene med einerkratt. Under tregrensen kommer også bjørka raskt i disse områdene. Resultatet blir en mer ensartet vegetasjon med tap av arter. Gjengroingen har i mange av våre verneområder kommet langt, og det må sterkere tiltak til en dagens beitebruk for å bremse utviklingen. Uansett hvilke hva man velger å sette inn, så er det dyrt å bekjempe gjengroing. Med unntak av mindre områder, så må det skje enten med manuell rydding, ild eller beitedyr, og uansett tiltak så må det følges opp med et større beitetrykk i åra framover.

Vi ønsker derfor å videreføre skjøtselsbeitingen fra tidligere år, samt noe opptrapping av kjøp av krattrydding fra fjellstyrene i Gausdal, Torpa og Øystre Slidre. Det er også ønskelig å benytte SNO til skjøtselstjenester i tråd med deres kapasitet.

I løpet av de siste ti-tolv åra siden opprettelsen av verneområdene er det bruk mange hundre tusen kroner på rydding av gjengroing og etterfølgende skjøtselsbeiting. Likevel er det forsvinnende små arealer vi har klart å skjøtte, og effekten varer kanskje bare så lenge vi har midler til å holde skjøtselen igang

For å nå våre bevaringsmål for disse naturtypene og artene er vi nødt til å samarbeide med beitebrukere i et format som er økonomisk og praktisk interessant for dem. Vi har nå en mulighet til å prøve ut dette gjennom å samarbeide med en beitebruker som har ammekyr i Liomseterhamna i nasjonalparken. I dalsiden langs øvre del av Fjelldokka ligger to-tre gamle felægge i et frodig område med gammel beiteskog, Her er vegetasjonen rik og potensialet for biologisk mangfold stort, noe som i dag fortsatt er dårlig kartlagt. Det vil også være nødvendig å følge opp skjøtselen tett med registrering og overvåking av botanikk, fugleliv med mer. Her er det gjennom målretta skjøtselsbeiting mulig å påvirke et stort område (15 km²) med et rikt potensiale for biologisk mangfold og høy beiteverdi for beitebrukere.

Dette kan bli et pionérprosjekt i skjøtselssammenheng, med stor overføringsverdi. Høye kostnader gjør det nødvendig å søke om midler til et prosjekt over en avgrenset tidsperiode, f.eks. tre år. Om prosjektet er vellykket, kan det etablere et varig beiter regime med langvarige positive effekter på landskap og biologisk mangfold i trå med verneformålet for nasjonalparken.

- Rovfugl, spesielt i Langsua nasjonalpark med konkrete bevaringsmål for flere av arter som kongeørn, hubro, jaktfalk osv.

Vi har et klart ansvar for å ivareta deres leveområder. Det foregår nasjonale overvåkingsprosjekter for kongeørn og hubro. Vi har behov for en enda sterkere innsats for sistnevnte ut fra interessante observasjoner i de siste årene. Det er aktuelt å sette ut lytteutstyr.

For fiskeørn og fjellvåk og dels jaktfalk har vi behov for enda mer kunnskap om hekking og bruksområder. Det synes som om vi kan få en oppgang i smånagerbestandene kommende vinter og påfølgende 2 år. Flere arter kan da gå til hekking hvilket gir oss muligheter for kartlegging.

Det søkes om midler til konsulentarbeid. De konkrete oppgavene må samordnes med nasjonal overvåking.

- Kunnskapsbasert forvaltning dvs. kunnskap om biologi og økologiske kvaliteter

Vi må videre erkjenne at vår biologiske kunnskap om nasjonalparken er noe begrenset. Det er derfor behov for å utvikle denne. Vi har gjennom de siste årene foretatt biologisk undersøkelser i alle reservatene og i Espedalen landskapsvernområde. Undersøkelse i Dokkfaret landskapsvernområde pågår. Dette har gitt oss verdifullt grunnlag for å kunne utøve pålagt en kunnskapsbasert forvaltning. Det er således nødvendig å prioritere undersøkelser i nasjonalparken i de kommende årene.

Det søkes om midler til konsulentarbeid.

- Reetablering av bever og denne som en nøkkelart i økosystemet ved at den ved sin aktivitet (oppdemming av arealer, utnyttelse og stimulering av vegetasjonen mm) skaper leveområder for andre arter i og ved vann.

Vi har i de siste årene arbeidet med en mulig utsetting. Dette er gjort i tett samarbeid med Univ. SØ som innehar internasjonal kompetanse på feltet. Styret er bla. tidligere orientert om felles befarings som ble avholdt i juni i år. I november ble det klart at det finnes bever i en elv i nasjonalparken.

Den videre oppfølgingen i prosjektet kan omfatte:

Finne ut om det er ett dyr eller hytte med evt. familie ved bruk av varmesøkende drone i den nye lokaliteten. Også aktuelt å sette ut kameraer. Dokumentere alderssammensetning. Nødvendig å finne hotspot i elva.

Dronebruk kan også gjøres ved de andre nærmest lokalitetene for å kartlegge områdebruk, antall dyr og alderssammensetning. Dette som grunnlag for evt. flytting av dyr. Det er bare pluss hvis vi kan flytte dyr fra disse lokalitetene.

Tiltaket kan bli aktuelt å fremme som et naturrestaureringstiltak. Randsfjordmuseet skriver nemlig: *Når beveren sist var i Gausdal er nok snarere 250 år (eller mer) i henhold til Collett.*

Det søkes om midler til konsulentarbeid.

I forhold til bevaring av økologiske kvaliteter mener vi det er interessant med mer kunnskap om effekter av motorferdsel, særlig vinterstid. Dette komplekset drøftes under arbeidet med evaluering av forvaltningsplanen.

Ferdse og bruk - informasjonstiltak

I noen få områder har vi en økende ferdsel som medfører noe slitasje på vegetasjon og jordsmonn. Ett eksempel er stien opp til Røssjøkollene i Nordre Land. Her har vi i flere delområder foretatt klopplegging og kanalisering av ferdselen. Det gjenstår bla. et mindre parti rett før man kommer opp til innsjøen. Tilrettelegging her bør gjennomføres i ved et samarbeid med Torpa fjellstyre.

Noen ressurser bør også gå til å følge opp den menneskelige bruken ellers. Dette gjelder oppstart av ny brukerundersøkelse (siste undersøkelse i 2015) med tanke på hovedrevisjon av forvaltningsplanen mot 2030. Vi ser for oss en progresjon i dette arbeidet med kartlegging av bruken i og ved start- og informasjonspunktene og innhenting av data for bruk av bomveier og annen bruk over flere år, alt utføres i 2025. Dette gjøres ved innleid hjelp. I 2026/27 utføres en fyldig brukerundersøkelser etter metodikk brukt for undersøkelsen fra 2015. Dette vil gi viktige data for hovedrevisjonen av forvaltningsplanen seinere.

Vi har i de siste årene erstattet en del av de single informasjonstavle satt opp rundt 2012 med nye ihht. merkevara. Noen gamle tavler er også fjernet. Vi har behov for å videreføre dette arbeidet med fokus på start- og infopunktene på Storeskag og Veslefjell samt enkelte andre tavler.

Langsua-boka ble lansert i tidlig i sommer. Materialet i boka er stort formidlingsløft og bør absolutt brukes i andre sammenhenger. I første omgang ser vi for oss en oppgradering av besøkssiden (www.langsua.no) dermed med tilførsel av ny informasjon innen flere temaer. Det er behov for å knytte til seg ekstern bistand til dette arbeidet.

Start- og infopunktet på Lenningen er ferdigstilt innenfor opprinnelige planområde. Det er imidlertid behov for en viss tynning av vegetasjonen utenfor for å lage til en fin utsikt. Tiltaket er avklart med grunneier. Personell må engasjeres til å gjennomføre det fysiske arbeidet.

Vi har hatt ferdselsteller på stien opp til Skaget i 3 år og ett år på stien opp til Ormtjønnkampen, begge via SNO. Miljødirektoratet og SNO foretar for tiden en omorganisering av hele opplegget med ferdselstellere. Vi vet pr. dato ikke om vi kan få tilgang neste år. Det er uansett aktuelt å søke om en videreføring for disse to lokalitetene. Tiltaket koster ingenting for nasjonalparkstyret.

Fokusområder 2025 oppsummert

Vi mener oppsummert fokuset bør ligge på følgende i 2025:

Biologiske kvaliteter

- Videre skjøtsel av kulturmark dvs. områder som har vært skjøttet over flere år.
- Nye skjøtelsprosjekter i samarbeid med beitebrukere og fjellstyrer.
- Kunnskapsoppbygging om hekkeområder for rovfugl.
- Kunnskapsoppbygging om naturverdier i nasjonalparken.
- Oppfølging av beverprosjektet herunder registrering i det nylig oppdagede bruksområdet i nasjonalparken.

Ferdse og informasjon

- Ivaretagelse av våte områder opp mot Røssjøkollene der det er mye ferdsel ved kanalisering og klopplegging.
- Oppstart av ny brukerundersøkelse, flerårig prosjekt mot hovedrevisjon forvaltningsplan. For 2025: Observasjonsstudier på start- og infopunktene.
- Erstatning av infotavler med nye ihht. merkevare nasjonalpark.

- Oppgradering besøkssiden www.langsua.no, bruk av stoffet i boka
- Tynning av trevegetasjon utenfor opprinnelig planområde ved start- og infopunkt Lenningen for å bedre utsikten.

Noen av disse tiltakene vil som foregående år, bli samkjørt med oppgavebestillingen til SNO via «Naturopdrag» for 2025. Eksempelvis kan dette gjelde delaktiviteter innenfor «hekkeområder for rovfugl», «beverprosjektet», «klopplegging Røssjøkollene» og «oppsetting nye infotavler».

Basert på vurderingen ovenfor forslår vi følgende beløp til tiltak for 2025 (alle beløp eks. mva):

Biologiske kvaliteter – 58 % av totalbeløp for tiltak

Skjøtselstiltak – flere prosjekter	kr. 600.000
Rovfuglregistreringer	kr. 70.000
Biologiske undersøkelser Langsua NP	kr. 80.000
Prosjekt bever	kr. 100.000

Delsum kr. 850.000

Ferdsel og informasjon – 42 % av totalbeløp for tiltak

Røssjøkollene – suppl. klopplegging	kr. 30.000
Brukerundersøkelse oppstart	kr. 50.000
Infotavler erstatning av gamle	kr. 100.000
Langsua-boka – bruk på hjemmeside	kr. 150.000
Start- og infopkt. Lenningen – skjøtsel trær	kr. 30.000

Delsum kr. 360.000

Totalsum kr. 1210.000

Arkivsaksnummer: 2024/13321-1

Saksbehandler: Morten Liebe

Dato: 28.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Langsua nasjonalparkstyre	23/2024	05.12.2024

Langsua nasjonalparkstyre - møteplan 2025

Innstilling fra forvalter

Møteplan for 2025 foreslås slik:

10. mars, 5. mai, 19. juni (med befarings), 1. september (eventuelt med befarings)
27. oktober og 4. desember.

--- slutt på innstilling ---

Saksopplysninger

Et forslag til møteplan for 2025 er etterspurt av styret. Styreleder har i samråd med forvalterne kommet fram til følgende forslag:

10. mars, 5. mai, 19. juni (med befarings), 1. september (eventuelt med befarings)
27. oktober og 4. desember.

Vurdering

Saksmengden og oppgaver for øvrig til enhver tid vil avgjøre om møtene skal gå via Teams eller holdes fysisk. Møtene/befaring 19. juni og 1. sept. vil så langt foregå over en hel dag. Forvalterne viser til forslaget og har ingen ytterligere merknader.

ST 24/2024 Delegerede vedtak

4/2024 Delegerede vedtak - dispensasjon - Langsua NP - snødekt mark - Kvitfetvegen - Fjelldokka - Wenche Lill Bach 2024/12779

5/2024 Delegerede vedtak - dispensasjon - Langsua NP - Espedalen LVO - Storlægeret LVO - Haldorbu LVO - Oppsjømyra NR - Røssjøen NR - snødekt mark - oppkjøring av trase - Gausdal Maraton - Gausdal Trekkhundklubb 2024/11997

6/2024 Delegerede vedtak - tillatelse og avslag - Storlægeret LVO - Oppsjømyra NR - snødekt mark - preparering av skiløyper - Synnfjell løypelag 2024/10964

7/2024 Delegerede vedtak - Tillatelse og avslag - Verneområder i Langsua - hundekjøring - Mush Synnfjell - Torpa idrettslag 2024/11333

ST 25/2024 Referatsaker

ST 26/2024 Eventuelt

ST 27/2024 Faglig innslag